

...R ng gi y Trung Qu c và Ó bi n Hoa K ...

Hoa K là m t siêu c ng, khi đ ng thì linh ho t nh n c, khi tĩnh thì v ng vàng nh núi. Ng i vi t m n ch c a c Mai S n Nguy n Th ng Hi n, "đ ng đ ng nh th y, tĩnh nh s n", đ tóm l c v đ c tính y c a n c M .

Hình nh và đ c tính y còn ph i đ c tìm hi u k l ng h n đ ta th y là gi a c n bi n đ ng hi n t i, i tiên báo r ng th i đ c bá c a Hoa K đang ch m đ t, i tiên báo đó... không có c s !

Gà gáy không làm m t tr i m c

Tr c h t, s c m nh c a m t qu c gia tùy thu c vào nhi u y u t , trong đó và nh t là t i Hoa K , y u t lãnh đ o đóng góp m t ph n r t nh .

Chúng ta hãy t ng t ng đ d suy đoán, là m t lãnh t dù xu t chúng nh Lý Quang Di u thì cũng không th đ a Singapore lên hàng c ng qu c vì v trí và s c n ng c a đ o qu c này. N u sinh t i Malaysia hay Indonesia, may ra ông Lý có th khi n hai qu c gia kia có thêm s c m nh sau th i đ c l p và tr thành th l c đáng k t i Đông Nam Á.

Nh ng ch ng vì v y mà làm xoay chuy n đ c c c di n Đông Á trên toàn c u.

T i Nh t B n, đ ng T do Dân ch LDP đã t ng lãnh đ o liên t c t 1958 đ n 1993. Trong giai đ o n suy thoái kéo dài t đó đ n nay, Nh t B n đã có 10 Th t ng mà ch ba ng i là c m quy n đ c hai hay ba nhi m k . Các lãnh t khác lên xu ng nh đèn kéo quân mà không làm thay đ i đ c c c di n. Tuy v y, t năm 1993 đó, Nh t B n b sáu tr n suy tr m kinh t nh ng v n là c ng qu c kinh t th nhì th gi i. Mà dù có b suy y u v kinh t hay b t n v chinh tr v i n i các r i r ng nh sung, x này v n ti p t c tranh th nh h ng ngo i giao và quân s t ng x ng v i s c n ng kinh t c a mình.

Vì vậy, vai trò của lãnh đạo có những gì và nên như thế nào.

Hàng ngày, khi theo dõi thời sự hoặc đọc bình luận của truyền thông hay chính giới, ta dễ bị cuốn hút bởi những chi tiết thú vị mà nhìn dài hạn. Thí dụ như cho rằng xã này xã khác sẽ mở ra một kỷ nguyên mới, hoặc bắt đầu chu kỳ suy sụp, vì có lãnh đạo mới.

Truyền hình Mỹ đã và đang xảy ra cho xã hội Hoa Kỳ, khi nhiều người cho rằng nước Mỹ bắt đầu thoái trào từ thời George W. Bush và đang nuôi hy vọng một vị tổng thống như Barack H. Obama.

Nếu Franklin Roosevelt không làm Tổng thống Mỹ từ 1933, chắc chắn là Hoa Kỳ đã tránh được vụ Trân châu cảng năm 1941 để rồi tiếp tục tham chiến tại Thái Bình Dương và trở thành siêu cường Á châu. Jimmy Carter có thể là vị Tổng thống đã dúi đầu nuôi ong tay áo khi yểm trợ các nhóm du kích Hồi giáo chống lại chính quyền của Liên Xô tại Афганистан (Afghanistan) khi al-Qaeda có cơ hội thành hình tiếp theo. Hoặc Carter đã gây thất bại cho Cách mạng Hồi giáo thành hình tại Iran và nay đang thách thức Hoa Kỳ tại Trung Đông.

Nhưng Ronald Reagan thất bại không làm khác tại Афганистан và còn kín đáo hợp tác với Iran để chống lại chính quyền của Saddam Hussein tại Iraq. Nhìn lại gần hơn, nếu Al Gore thắng cử năm 2000, Hoa Kỳ vẫn bị khủng bố 9-11 và vẫn phải đứng lên lãnh đạo cuộc chiến chống khủng bố của các nhóm Hồi giáo cực đoan xưng danh Thánh chiến.

Nhìn cách khác, vì Hoa Kỳ bị Liên Xô hay Iraq và Iran thách thức là đi đầu tẩy uế và lãnh đạo có "sáng" hay "tối" thì những chuyện đáng lo ngại vẫn xảy ra. Xảy ra vì nhu cầu đứng lâu dài và đa diện, những thì lâu dài hơn một nhiệm kỳ tổng thống. Hay một đời người.

Kết luận đầu tiên: anh hùng ít khi tỏ ra thời thế. May lắm thì thời thế có thể tỏ ra anh hùng vì mở ra cơ hội bất ngờ cho người xuất chúng.

Mà thời thế ý nghĩa là gì?

Nghĩa là nhång chuyßn đßng lßn cßa các qußc gia xußt phßt tß nhißu yßu tß tißm mßn bên dßi. Nhång yßu tß y thßng là đßa lý hißu theo nghĩa rßng - vß trí đßa đß và các loßi tài nguyên nhßn vßt lßc bên trong - là kinh tß và phßn nßng văn hoá cßa mßt tßp thß sßc tßc hay dân tßc. Nhång yßu tß chßm rãi yß có thß đßn tßi nhißu chuyßn đßng mà ta cho là bßt ngß chß vì ít nhìn ra. Rßi hàng ngày thì cß theo dõi sß xoay trß cßa gißi lãnh đßo trßc các chuyßn đßng bßt ngß này. Khi nhìn quá sâu và quá hßp vào sß xoay trß y, ta quên đßn các đßng lßc tißm mßn bên dßi - và đß kßt lußn sai.

Vì vßy mßi có lý lußn vß sß thoái trào cßa Hoa Kß.

Nhißu ngßi đßng ý rßng nßc Mß trß thành siêu cßng toàn cßu tß năm 1945, giß vß trí đßc bá thiên hß sau khi Liên Xô tan rß năm 1991, và nay lßi bß rúng đßng vì khßng bß bên ngoài và khßng hoßng bên trong, cho nên đang mßt đßn ngôi vß đó. Đßm ra, trßt tß Hoa Kß - Pax Americana - chß kéo dài đßc có mßt vòng hoa giáp sáu chßc năm! Nhìn ra ngoài nßc Mß, ngßi ta còn lý lußn rßng kinh tß Trung Qußc vßa vßt qua kinh tß Đßc và sß bßt kßp đß vßt qua Nhßt Bßn đß thách đß Hoa Kß.

Nhìn tß bên trên, khái nißm kinh tß thß trßng hay tß bßn kißu Mß đang bß phá sßn vì vß khßng hoßng tài chánh năm ngoßi, và cß thß gißi lßn Hoa Kß đang suy nghĩ lßi vß hß thßng kinh tß chính trß vßi vai trò đßu tißt cßa nhà nßc hßu thu hßp nhßng bßt toàn hay cußng đßi cßa thß trßng. Mà nßu mßt nßn kinh tß trß thành mßn nhß sß can thißp và phân bß tài nguyên cßa nhà nßc mßt cách sáng sußt thì có gì mßn hßn Nhßt Bßn hay Trung Qußc?

Cß lý lußn nhß vßy, mßi ngßi đßu đß kßt lußn là trßt tß Hoa Kß đang cáo chung và Thß kß 21 sß là Thß kß cßa châu Á trong đó, Trung Qußc sß là siêu cßng mßi.

Sß thßt lßi không đßn gißn nhß vßy. Mußn nhìn ra, ta cßn trß ngßc lên nhßng yßu tß quyßt đßnh, vß đßa đß, kinh tß và văn hoá...

Sßn hay Thßy thì còn tùy đßa lý...

V đ a lý, Hoa K là m t h i đ o trong ý nghĩa m t khu v c t p ng đ i an toàn đ c b o v b i đ i d p ng. Mu n b c ra - đ ng nh th y - là M có th ti n r t xa t i các n c khác. Khi thu v - tĩnh nh s n - M có th phòng th r t v ng.

Hoa K là h i đ o ti p giáp v i hai đ i d p ng l n nh t đ a c u là Đ i tây d p ng phía Đông và Thái bình d p ng phía Tây. Hai đ i d p ng này là khu v c sinh s ng c a h u h t các c p ng qu c c kim, t Trung Qu c, Nga, Nh t phía Tây Hoa K ("Đông ph p ng" c a Âu Châu thôi) cho t i Anh, Pháp, Tây Ban Nha (Spain), B Đào Nha (Portugal)... phía Đông. Và cùng v i Hoa K, các qu c gia Đ i tây d p ng cùng Thái bình d p ng đang đóng góp m t s n l p ng l n nh t cho c nh n lo i h n sáu t 746 tri u dân c a đ a c u.

Đ qu c Anh - siêu c p ng toàn c u tr c ngày Hoa K lên ng i - ch là h i đ o thu h p m t góc Đ i tây d p ng. Nhìn v y, Hoa K có l i th g p b i vì có th bung ra hai ng Đông Tây và thu v th th gi a hai đ i d p ng: ng n y tr n đ i chi n đ u x y ra n i khác và duy nh t có l n lãnh th M b uy hi p n ng là v Nh t t n công Trân châu c ng v i k t qu là Nh t h t h i, b i tr n! Sau Th chi n II, con ó bi n Hoa K đã k th a các căn c h i quân c a Đ qu c Anh và k t đ y có th làm ch các đ i d p ng.

Đã th , hai n c láng gi ng Nam B c c a Hoa K là Mexico và Canada đ u đang là đ i tác kinh t quan tr ng nh t c a M , và ch a (khác v i "không") là c p ng qu c có kh năng đe đ a Hoa K, ho c ch n đầ ti n thoái c a n c M . M i nguy Mexico là chuy n lâu dài, ta s nói sau, khi nhìn l i v n đ di dân t h p ng Nam v i con m t khác...

Nhìn l i l ch s Hoa K t th i l p qu c thì "đ nh m nh" siêu c p ng c a M kh i s t đ u th k 19, t v i c Hoa K mua l i "C u đ a Louisiana" - Louisiana Purchase - c a Pháp vào đ i Nă Phá Luân (1803). Nh v y, n c M th i Jefferson đã m thêm 23% di n tích lãnh th n m gi a qu c gia, m t khu v c h n hai tri u cây s vuông tr i r ng trên h n 10 t i u bang t B c xu ng Nam. N u không có v mua đ t y - m t đ án "đ u t đ a c" có kích th c l ch s - ta s có hai n c M hai m n Đông Tây. gi a có m t x ... Tây kéo dài t Canada xu ng Louisiana, nh C ng hoà H i qu c Pakistan k p n Đ gi a r i tách đôi thành Pakistan và Bangladesh!

Chuy n y, s có đ p chúng ta tr l i. Ch c n ghi nh r ng Đ i đ Napoléon đã bán đ t M châu cho n c M vào th i l p qu c, v i giá r t bèo là 15 tri u M kim, đ có l c l p ng đ i tr ng v i H i quân c a Đ qu c Anh trong tr n đ i đ u Anh-Pháp t i Âu Châu!

T ngày y, m i nhà t t ng có vi n ki n, nh Alexis de Tocqueville c a Pháp hay Karl Marx c a Đ c, đ u có th đ đoán s xu t hi n c a m t đ i c ng. Th t ra, nhà xã h i h c de Tocqueville còn nhìn s m và xa h n nhà tiên tri h c ám kia v t ng lại c a n c M .

Hoa K tr thành m t siêu c ng theo ch đ dân ch và có kh năng ch a t ng th y trong l ch s nhân lo i là ki m soát đ c m i m t bi n trên th gi i. Đ y là đ nh nghĩa c a siêu c ng toàn c u.

Khi Hoa K b t đ u thành hình và tr thành đ i c ng thì Đ qu c ph ng Đông là Trung Qu c b t đ u l n b i. Trên đ nh cao c a n n văn minh Trung Hoa, x này khinh th ng và quay l ng v i th gi i bên ngoài cho t i t n cùng suy s p, b t n công t nhi u phía và tan rã bên trong. Cu c cách m ng c a Tôn Trung S n cũng không xoay chuy n n i tình hình. Cu c cách m ng c a Mao Tr ch Đông ch làm tình hình thêm nguy kh n. Mãi cho t i 1979, Trung Qu c m i b t đ u đ ng d y và đang c g ng tìm l i th i hoàng kim đã m t c a mình.

Con r ng t nh gi c...

T bên ngoài, khi nhìn th y t c đ tăng tr ng r ng c p c a Hoa l c, nh t là sau khi x này m c a h i nh p vào kinh t toàn c u v i vi c gia nh p T ch c Th ng m i Th gi i, nhi u nhà bình lu n v kinh t hay chính tr đã v i đ báo s tái xu t hi n c a con r ng Trung Qu c.

Thi u c s v i đ a trên ng kính quá ng n, v n v n có ba ch c năm!

Khi kinh t Trung Qu c đ t m c tăng tr ng 10% thì đ u y có nghĩa là m c tăng tr ng y s gi m, nh đã t ng gi m t i t c các qu c gia ch ng m t th p niên sau khi ti n vào công nghi p hóa. Nh t B n, Đ i Hàn hay Đài Loan đ u nh v y. Tr c đó, Anh, Pháp, Đ c, M cũng đ u th y nh v y.

Tuy nhiên, khác v i các qu c gia kia, n u kinh t Trung Qu c đ t m c tăng tr ng d i 7% - là chuy n đang x y ra - thì x này có lo n - là chuy n s x y ra. Ch v đ c tính "x h i ch nghĩa

v i màu s c Trung Qu c" hay "kinh t th tr ng theo đ nh h ng xã h i ch nghĩa". Đó là m t . Mà chuy n y càng d x y ra vì... đ a lý chính tr . Đó là m t t th hai.

Chúng ta tr i nh ng y u t chìm sâu bên d i n i l c c a m t qu c gia, thí d nh v trí đ a d c a Hoa K là m t "h i đ o" toàn c u, đ th y con r ng Trung Qu c là con r ng c a hàng mã.

... Là con r ng gi y

Th t ra, Trung Qu c cũng là m t "h i đ o", m t lãnh th bi t l p b bao vây b i nhi u ch ng ng i thiên nhiên. Nh ng Trung Qu c không d v n ra ngoài nh Hoa K . Và không bung ra ngoài đ c thì d b phân hóa và s p đ b bên trong nh đã t ng b nhi u l n trong l ch s .

Là m t "h i đ o" - v n trong ngo c kép - Trung Qu c b khoá trong góc Đông c a đ i l c đ a Âu Á tr i dài t x Bretagne c a Pháp t i S n Đông, Phúc Ki n hay Qu ng Đông c a T u.

B khóa vì sa m c và th o nguyên phía B c, t N i Mông đ n Tây bá i á, hay núi đèo trùng đ i p c a Hy mã l p s n ho c quan i núi r ng c a Mi n Đ i n, Lào và B c Vi t. Ng duy nh t có th bành tr ng đ v n ra ngoài, con đ ng T l a th i c hay con đ ng vi n chinh c a Thành Cát T Hãn là phía Tây, xuyên qua Kazakhstan và các n c C ng hoà Trung Á ngày nay. Ng Tân C ng - biên c ng m i - y cũng không ti n l i. Các danh t ng nh Tr ng Khiên, Ban Siêu hay Lý Qu ng c a Trung Hoa đ i x a đ u bi t.

D nh t thì ch có con đ ng... L ng S n hay qu n đ o Hoàng Sa. Qu nhiên, Trung Qu c đã mu n qua đó t 1974 v i v l n chi m Hoàng Sa và l n cu i là 1979, v i cu c chi n Hoa-Vi t đ m máu.

T t nhiên, là m t c ng qu c Vi n Đông, Trung Qu c v n có th tìm đ ng ra bi n Đông.

Đ i u này, Tam b o Thái giám Tr nh Hoà đã th nghi m vào đ u th k 15 - th i Lê L i Nguy n

Trái c a n c ta. Mà ch sau vài ch c năm là đã t ý đóng c a đ quay đ u vào núi. L n th nhì là... ngày nay thì Trung Qu c v n... d m chân t i ch . Vì c th ng h p Đài Loan là qu c sách c a lãnh đ o B c Kinh t nhi u th p niên mà còn ch a thành, nói chi t i xuyên qua nh h ng c a Đài Loan, Nam Hàn hay Nh t B n đ Đông ti n? Đ ng khai thông Đông B c Á không n m trong kh năng c a x này, tr phi ch p nh n m t s tái di n c a chi n tranh Hoa Nh t.

Trung Qu c đang xây d ng h i đ i đ tr thành c ng qu c đ i d ng thay vì là m t c ng qu c b khoá trong l c đ a, đ i u y, c th gi i đ u nói t i. Nh ng, uy hi p Vi t Nam đ may l m thì xu ng t i vùng bi n Đông Nam Á là cùng. Còn thách th c h i đ i M thì ph i đ i trăm năm. Thi t k hàng không m u h m hay ti m th y đ nh là vì c làm đ c, nh ng c i t và đào t o ra m t quân đ i có kh năng h i d ng - t ng t nh Hoa K - là chuy n c a nhi u th h .

N u nh t nay đ n đó Trung Qu c không b xé làm năm ba m nh....

Gi i ph u con r ng

S dĩ nh v y, và ta nhìn ti p vào đ a lý chính tr c a Trung Qu c, x này g m có ba ph n khác bi t.

T i h ng Đông, ti p c n v i Thái bình d ng trong kho ng ngàn d m tr xu ng là các t nh duyên h i "h ng ngo i", đã m c a làm ăn v i th gi i bên ngoài và đang b th tr ng làm cho bi n ch t. Đây là n i sinh s ng c a ch ng 400 tri u ng i, t ng đ i khá gi h n tr c trên m t di n tích th c ra thu h p, v i m t đ dân s r t cao.

gi a là các t nh bát ngát, chi m hai ph n ba di n tích toàn qu c, nh ng nghèo nàn và b khoá trong l c đ a vì không th thông th ng v i bên ngoài. N i đây có m t v a ng i g n m t t dân, s ng b p bênh gi a tr ng thái t duy c a th k 19 và th k 21, và ý th c đ c s nghèo đói l c h u c a mình. H mu n đ c san x s ph n th nh c a mi n duyên h i, mà không đ c.

L ch s Trung Qu c đ u th y đ i tr thành lo n ho c thay l ch c a các tri u đ i là nh l c

l ng nghèo túng này t mi n sâu mi n cao đ xu ng Trung nguyên... làm cách m ng! C ng
T n c a T n Th y Hoàng đ cũng t đó mà ra.

Khu v c th ba là các phiên tr n, vùng trái đ n gi a Trung Qu c v i lân bang hay đ t c. Đây là
n i mà an ninh h n kinh t m i quy t đ nh v v i c r i dân hay tr i quân tr n đóng. L ch s
Trung Qu c đã t ng th y Hán t c t i Trung nguyên b các đ t c man r nh y vào cai tr , và
r t lâu! R Hung nô, lo n Ngũ h , tri u Nguyên Mông, t c Kim Liêu hay dân Mãn Thanh đã t ng
làm ch Trung Qu c và dù có b Hán hoá thì v n đ i n i lo trong ti m th c c a lãnh đ o x
này.

Vì v trí đ a đ đó, Trung Qu c ch có th đ t ách B c thu c r t lâu lên x Vi t Nam ch khó
bành tr ng ra ngoài. Ngày nay, dù có h i đ i đang ti n ra bi n xanh thì cũng v y mà thôi.

Nh ng, ngày nay, hai khu v c trong và ngoài, các t nh l c đ a và duyên h i i đang nhìn v
hai h ng đ i ngh ch. Khi kinh t suy s p, v t n t đ a đ , xã h i và văn hoá y r t đ gây phân
hoá, th m chí n i chi n, là chuy n có th x y ra trong vài th p niên t i... k t năm nay.

Cho nên, con r ng Trung Qu c v n ch là con r ng gi y, s c s ngo n m c nh trong m t đám
r c đ u năm. Khi so sánh v i Hoa K , chúng ta không th y nh ng đ bi t sinh t đó! Con ó
bi n Hoa K v n ng tr trên giang s n m t đ i n i li n, v ng t anúi, và còn có hai n i h cánh
r t xa là Alaska và Hawaii...

Tính nh s n

Mi n Đông B c phóng túng và phóng khoáng c a M có th h ng qua Âu Châu v t t ng,
qua nh h ng c a trí th c và doanh gia g n v i đ ng Dân Ch . Nh ng không vì v y mà đòi
hùng c m t ph ng đ kh i chia s g i v i các ti u bang Trung Tây, đ y... "M ru ng". Mi n
Nam có th b o th v tôn giáo, tôn sùng k c ng xã h i, và chia đ n lá phi u cho c hai đ ng

Dân Ch và C ng Hoà, nh ng v n là m t ph n không tách bi t và không bao gi mu n tách
bi t c a Hi p ch ng qu c. Mi n Tây thì chú ý nhi u h n đ n châu Á và v n gi tinh th n tiên
phong đ th nghi m nhi u sáng ki n r t s ng, nh ng cũng là vùng đ t c a sáng t o r t M .

Duy nh t có m t v n đ là s c t p trung quá l n và quá đ c bi t c a di dân g c Latino t i các ti u bang mi n Tây và mi n Nam. Đó là v n đ n u và khi thành ph n này không t nghĩ mình là dân M và không mu n h i nh p hoàn toàn vào n c M , tr c tiên là qua ngôn ng . Đ y là v n đ khi nhi u ng i trong s di dân này v n có ý th c là "ng i M s ng trên đ t M ". V n đ này có th gây ra mâu thu n M -M , ho c chi n tranh gi a Hoa K và Mexico trong năm sáu ch c năm t i. Chuy n y ch a x y ra, khó xày ra nh ng không ph i là không th x y ra.

Nh ng, t nay đ n đó, Trung Qu c có khi đã g p lo n ba l n mà n c M thì v n ngang nhiên t n t i trên th m nh. Con r ng Trung Qu c ch a th b i ra bi n ho c bay lên tr i đ ch p đ c con ó bi n Hoa K .

Và s suy tàn c a Đ qu c M là m t i cáo phó nh m nh! Chúng ta s còn ti p t c nhìn l i chuy n này đ không h t ho ng b y hay h h i s ng - nh đa s dân M .